

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 29. maja 1928.

Telefon št. 2552.

STEV. 63.

Izjednačenje trgovinskega prava.

Kakor znano, velja v naši kraljevini več trgovinskih zakonikov raznih sistemov, razne vsebine in raznega obsega. Delimo jih lahko v dve glavni skupini, francosko in nemško. Prvi pripadajo srbski in črnogorski trgovinski zakonik, drugi pripadajo vsi ostali trgovinski zakoniki, t. j. bivši avstrijski obči trgovinski zakonik z uvodnim zakonom, ki velja v Dalmaciji in Sloveniji, dalje hrvaško-ogorski in bosanski. Najstarejši je srbski, iz leta 1860, dokaj, pa ne povsem veren prevod prvega dela francoskega code-a de commerce, torej danes star okroglo 120 let, skoro brez dodatnih zakonov, če izvzamemo zakon o delniških družbah iz l. 1896. Da ta zakon ne vstreza sodobnemu trgovinskemu življenju niti po obsegu niti po vsebini, o tem ne dvomi nihče. Isto velja za črnogorski trgovinski zakonik iz l. 1910, ki je stvarno skoro neizpremenjen srbski trgovinski zakonik. Oba tudi nista v skladu s srbskim in črnogorskim občim državljskim pravom, ki ni prevzelo francoskega code-a civil-a. Naš trgovinski zakonik je podstava ostalih prečanskih trgovinskih zakonikov, in sicer neposredna podstava za večji del določb hrvaško-ogrskega, posredno, preko ravno imenovanega, pa tudi podstava bosanskega trgovinskega zakonika. Vendar je tudi med prečanskimi zakoni dovolj hotenih in nehotenih razlik. Zadnje so nastale med madjarskim, v Vojvodini veljavnim, in hrvaškim zakonom (zakonski članek XXXVII. zajedničkog hrvatsko-ugarskog sabora iz l. 1875) vsled na mnogih mestih dokaj ponesrečenega hrvaškega prevoda iz madjarsčine (glej Stražnički: Trgovački zakon, valjan za Hrvatsku i Slavoniju, 2. izdaja 1926). prve zadevajo zlasti obseg snovi, ki je urejena v našem, hrvaško-ogrskem in bosanskem zakoniku. Hrvatsko-ogrski trgovinski zakonik ureja namreč tudi posle javnih skladišč, zavarovalne, založniške in mešetarske posle, dalje gospodarske in pridobitne zadruge, bosanski pa mešetarske posle ter gospodarske in pridobitne zadruge. Poleg tega je med vsemi tremi ali štirimi prečanskimi zakoniki mnogo dokaj osnovnih razlik v pojedinih določbah, slednjič je pravo delniških družb v našem zakonu urejeno po koncesijskem, v hrvaško-ogrskem po normativnem, v bosanskem po izvestnem mešanem sistemu, ki daje po vsebini slične propise, kakor hrvaško-ogrski zakon, ob enem pa zahteva koncesijo. Vsi ti zakoni so zastareli, nobeden od njih ne ustreza zahtevam današnjega gospodarskega življenja niti ne sodobnemu stanju trgovinsko-pravne vede.

Dalo bi se misliti, da mora biti trgovinsko pravo kot najvažnejši del prometnega prava tisto, ki se bo po prevratu najprej izenačilo v naši državi. Zdi se pa, da bo zadnje ali vsaj eno izmed zadnjih. Razlogi za to so stvarni. Trgovinski zakoniki nikjer niso tako zaokroženi, kakor na primer kazenski, obči državljanski ali procesni zakoniki. Če izvzamemo družbeno pravo in propise o trgovinskem registru, knjigah in po večjem delu tudi o firmi, tvorijo propisi trgovinskih zakonikov pravzaprav le popolnitve in izpremembe občega državljskega prava za tiste primere, ki zahtevajo v trgovinskem prometu posebne ureditve. Podstava trgovin-

skemu stvarnemu in obligacijskemu pravu, pa tudi znatnemu delu trgovinskega osebnega prava (pooblastila, službena razmerja) je obče državljansko pravo.

Ker tudi obče državljansko pravo v naši državi ni enotno, ampak v mnogih ozirih celo dokaj različno, je mogla biti pot k izjednačenju trgovinskega prava trojna:

1. Mogli smo zavzeti ono isto stališče, katero je zavzel v Nemškem Bundu naš sedanji trgovinski zakonik: v trgovinski zakonik se sprejmo vsi propisi, kateri naj bodo za trgovinske stvari enotni, ne glede na to, ali se nahajajo morda že v enem ali drugem naših občih državljskih zakonikov, oziroma ali jih vsaj pozna pravo onih delov naše države, ki še nimajo občih državljskih zakonikov (zlasti Bosna s Hercegovino in Vojvodina). Da ta pot ni priporočljiva, se vidi iz naš navedenega: imamo dele države, kjer obče državljansko pravo sploh še ni kodificirano. Obseg propisov, ki bi se bili morali sprejeti v trgovinski zakonik, bi bil torej prav znaten. Ob enem bi bila po tem načinu precej velika nevarnost, da se vstvarijo nenameravane razlike ravno v splošnih določbah obligacijskega prava. Poleg vsega tega pa se ta pot, ki bi bila sicer gotovo najhitreje dovedla do vsaj provizornega izjednačenja, ni priporočala zato, ker se je sočasno s stremljenjem po izjednačenju trgovinskega prava ali celo še prej pojavilo tudi stremljenje po izjednačenju občega državljskega prava. Dve z vsega početka vzporedni akciji bi za vso ono snov, kjer trgovinsko pravo samo popolnoma in izpreminja obče državljansko pravo, ne imeli zmisla.

2. Druga pot bi bila ta, da bi se bila izjednačitev občega državljskega prava omejila na splošne nauke in obligacijsko pravo, ob enem pa raztegnila na trgovinsko pravo, v katerem daleko prevladuje baš obligacijsko pravo, torej sistem švicarskega »Obligacijskega prava«. Ta način bi bil primeren zlasti zato, ker je bilo z vsega početka gotovo, da bo iz prav različnih, toda jako važnih razlogov dokaj težko izjednačiti propise občega državljskega prava o braku, obiteljskem, dednem in stvarnem pravu. Toda ta način ni prodr. Po eni strani se je komisija za jedinstveni obči državljanski zakonik slednjič le odločila, da naj se izjednači vse obče državljansko pravo, za kar je imela tehtne razloge, čim je za osnovo vzela naš obči državljanski zakonik, po drugi strani je komisija za izjednačitev trgovinskega prava sklenila, da naj novi enotni trgovinski zakonik obsega vso trgovinsko-pravno snov, ki je v vseh delih države uzakonjena, ne samo v trgovinskih zakonikih, nego, zlasti pri nas, v številnih postranskih zakonikih (n. pr. o družbah z omejeno zavezo, o zadrugah, o javnih skladiščih itd.). Tako popoln trgovinski zakonik ima znatne prednosti, ker ni treba, da bi ponavljal številne določbe, ki se sedaj, čisto doslovno enako, čisto z neznameniti, včasih celo nenameravanimi izpremembami nahajajo v raznih trgovinskopravnih zakonih, toda dvoma ni, da bi vsa ta snov silno obremenjevala obči obligacijski zakonik.

(Nadaljevanje in konec prih.)

Kako se ne sme delati!

Napačno pobijanje krošnjarstva.

O krošnjarstvu in o škodah, ki jih povzroča krošnjarstvo podeželskim trgovcem, smo pisali že mnogo. Ne dá se utajiti, da smo s svojimi pozivi prisilili tudi nadzorne organe, da so začeli posvečati temu vprašanju večjo pozornost. Toda uspehi niso bili trajni. Naši pozivi so se pozabili, oblasti so pri kontroli krošnjarjev pustile in krošnjarstvo — prepovedano in dovoljeno — se nemoteno razširja vsepovsod. Ali je zato čudno, da vlada pri nas radi tega splošno ogorčenje?

Z dneva v dan dobivamo pritožbe in čujemo klice po pomoči. Kakor da bi šlo za posebno kasto, ki uživa v državi posebne privilegije, se krošnjarjev ne upa motiti skoro nikdo, tudi če je že po krošnji na zunaj vidno, da se krošnjari s predmeti, s katerimi je krošnjarenje po zakonu izrecno prepovedano. Toda če se moramo radi razširjanja krošnjarske epidemije, ker le tako moramo imenovati stanje, ki vlada v tem oziru pri nas, pritoževati, je temu nemalo krivo tudi trgovstvo samo, ker se za to vprašanje sploh ne briga ali pa vsaj ne tako, kakor bi se moralo.

Naše uredništvo je prejelo preteklo soboto dopis, ki se dobesedno glasi:

«Cenjeno uredništvo! Prosim Vas lepo, ali se bo enkrat nehala to grozovito krošnjarstvo, ki vedno bolj raste dan za dnem, bodisi v mestu ali na deželi. Vsak dan je več teh ljudi in sicer ne samo z nahrbtniki, temveč celo z avtomobili in z motornimi kolesi. Prodajajo vsake vrste manufakturnega blaga za vsako ceno in na obroke, tako da je že neznosno. Nerazumljivo je, da kaj takega vlada dopušča, ker trgovini in davkoplačevalcem ti ljudje zelo škodujejo.

Prosim Vas, da se proti temu kaj ukrene, ako ne, bomo prisiljeni trgovine zapreti ter začnemo krošnjariti, saj ne bomo davka plačevali.

Pisec gornjega dopisa ni podpisal. Priobčujemo pa tudi anonimni dopis dobesedno, ne morda, da bi upali na kak uspeh, ampak nasprotno, samo radi tega, da ponovno poudarimo,

da se krošnjarstva na tak način ne pobija. Pri pobijanju te nadloge je treba sodelovanja, in sicer aktivnega sodelovanja vseh prizadetih.

Mirno gledati, kako se krošnjari z manufakturnim blagom, prenašajoč krošnjo ne samo v nahrbtnikih, ampak tudi v avtomobilih in na motornih kolesih, je za trgovca — milo rečeno — pač premalo. Če bodo vsi tako pasivno gledali na razvoj krošnjarske epidemije kakor gleda anonimni pisec gornjih vrstic, bo ta nadloga v doglednem času prav lahko zadušila vse manjše trgovce. Pri udomačenju takih zlorab kot se navajajo v gornjem dopisu, bi se mala trgovina, zlasti trgovina po deželi popolnoma zatrla. Zato pa je treba tu odločnega nastopa vseh prizadetih. Dolžnost je vsakega trgovca, ki ugotovi zlorabe, kot so gori navedene, da jih takoj prijavlji in zahteva na licu mesta intervencijo varnostnih organov. Varnostni organi morajo krošnjarje kontrolirati tako glede dovoljenja, kakor tudi glede izvora blaga, kojega prodajajo. Z inozemskim blagom je krošnjarenje izrecno prepovedano. Varnostnega organa, ki bi v tem oziru ne vršil svoje dolžnosti, je prijaviti oblasti.

Če krošnjarijo z blagom agenti ali zastopniki, kakor bi bilo soditi po gornjem dopisu, je tudi zahtevati takojšnjo intervencijo varnostnih organov, ker je tako poslovanje po zakonu prepovedano. Tudi bi že bilo stvari ustrezno, če se taki primeri prijavijo trgovskim stanovskim organizacijam ali tudi naši redakciji, toda vedno z navedbo imen takih »kupecev« ter kraja in časa, ko se je vršila taka prodaja. Ovdabe, tudi če so anonimne, samo če vsebujejo konkretne podatke o ovajenih, o kraju in o času, bodo za vloge organizacij na oblastva zadostovale. Od takega in samo takega poslovanja je pričakovati od pomoči. Za dopise, kakor je gornji, pa je škoda časa, ker se s tem k skupnemu delu ne prinaša prav ničesar!

Uredba o odpiranju in zapiranju trgovin.

Navodila ministrstva velikim županom. — 10-urni delavnik tudi za trgovine z mešanim blagom.

Kakor smo v našem listu že podrobneje obrazložili, vsebuje nova uredba o odpiranju in zapiranju trgovin nekaj določil, v zmislu katerih so veliki župani pooblašteni, da v lastnem delokrogu točneje uredijo nekatera vprašanja. V svrhu čim pravilnejše uporabe teh določil je minister za socialno politiko, v sporazumu z ministrstvom trgovine in industrije, izdal vsem velikim županom pismena navodila, ki vsebujejo v glavnem:

»Veliki župani morajo najkasneje v dveh mesecih po uveljavljanju uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin potom posebnega odloka izvesti vsa določila uredbe, koja morajo izvesti v zmislu nove uredbe. Zbog tega morajo veliki župani potom odlokov izvesti vsa določila, ki jih vsebuje nova uredba v čl. 1. do 9., 11., 12., 14. do 27., 40. in v drugih, v kolikor so v zvezi s temi. Ta svoj odlok morajo veliki župani striktno prilagoditi do-

ločilom uredbe, in to po zaslišanju gospodarskih in delavskih zbornic, v kolikor jih morajo v smislu določil uredbe sploh zaslišati. Tudi morajo ta odlok predložiti na znanje oblastni inspekciji dela, ministrstvu socialne politike in ministrstvu trgovine in industrije in to najkasneje v dveh mesecih po uveljavljanju uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin. Izpustitev izvršbe kateregakoli gori navedenih predpisov bi imela za posledico neveljavnost cele županove naredbe in poleg tega bodo morali veliki župani za to tudi še osebno odgovarjati.

Vsa določila te uredbe, za katera niso veliki župani pozvani, da jih izvedejo, stopijo v veljavo z dnevom ko se uveljavi uredba, t. j. ko se objavi v »Službenih Novinah«.

Točni čas, ko morajo biti trgovski in obrtniški lokali odprti, odnosno po katerem morajo biti zaprti, določijo v zmislu člena 8. uredbe veliki župani. Ta čas se mora določiti v mejah, določenih v členu 1. uredbe, in sicer tako, da se čas, ko so odprti lokali, krije z delovnim časom pomožnega osebja, predpisanim v členu 30. in 31. uredbe za dotično kategorijo podjetja. Samo v izjemnih primerih in pri

obratih, odnosno podjetjih, pri katerih bi vsled narave posla ne bilo mogoče uveljaviti ta princip, je dovoljeno, da sme znašati razlika med časom, določenim za odpiranje in zapiranje obratov in delavnim časom pomožnega osebja v dotičnih obratih, največ eno uro dnevno.

Kar se tiče zapiranja obratov okoli poldne, t. j. v času od 12. do 15. ure in najmanj eno uro, kakor je to predvideno v drugem odstavku člena 1. uredbe, se mora to določiti tako razumeti, da se obrati, ki po naravi svojega posla obratujejo baš okoli poldne, ne morajo zapirati točno ob 12. uri, ampak kasneje. Toda taki obrati morajo biti v vsakem primeru zaprti najpozneje ob 14. uri.

Pod določila člena 4., člena 8. in člena 16., ki se nanašajo na obrate, ki se pečajo s služenjem gostom hladnih jedil in alkoholnih in brezalkoholnih pijač, spadajo samo obrati, ki prodajajo hladna jedila in točijo obenem tudi pijače in to samo oni obrati, ki prodajajo izključno blago, ki se troši v lokalih. Ako prodajajo ti obrati tudi blago, ki se ne more konsumirati v lokalih, se določila imenovanih členov na te ne morejo nanašati. Za te obrate se imajo uporabiti določila člena 52. uredbe, odnosno določila zadnjega odstavka člena 16. uredbe. Potemtakem se ne morejo nanašati pooblastila iz navedenih členov na kolonijalne trgovine, mešane trgovine in trgovine z drobnarijo, kakor tudi delikatesne trgovine, ki se pečajo tudi s prodajo blaga, ki se v lokalih ne konsumira. Pooblastila imenovanih členov se smejo torej uporabiti samo za obrate, ki se pečajo izključno s točenjem alkoholnih pijač.

Pod »bakalsko« in »sitničarsko« trgovino v členu 31. pod II. točko se morajo po obsegu obrata subsumirati tudi tako zvane trgovine z mešanim blagom.

Kakor vidimo, so že izdana tudi podrobna navodila za velike župane tako, da bodo vsa vprašanja, ki se tičejo odpiranja in zapiranja tako ob delavnikih kakor tudi ob nedeljah in praznikih, najkasneje do 9. julija t. l. definitivno urejena!

PRIGLAŠANJE TERJATEV PRI KONKURZIH V SRBIJI IN V ČRNI GORI.

Jugoslovansko društvo za varstvo upnikov v Zagrebu opozarja interese, da morajo biti legalizirani vsi dokumenti (pooblastila, izvlečki iz tekočih računov), ki se prilagajajo tožbi ali prijavi terjatev v primerih konkurza na ozemlju bivše kraljevine Srbije in Črne gore. Hkratu je imenovati osebo, ki naj položi dopolnilno prisego za obstoj terjatve. Brez teh formalnosti je uradno poslovanje nemogoče, ker bi jim sodišča terjatve ne priznala.

* * *

URADNI TEČAJI DINARJA.

Finančno ministrstvo je določilo za junij sledeče uradne tečaje dinarja: 1 napoleon 218'90, 1 zlata turška lira 247'40, 1 angleški funt 277'30, 1 dolar 56'80, 1 kanadski dolar 56'50, 1 poljski zlot 6'37, 1 zlata nemška marka 13'50, 1 avstrijski šiling 8'—, 1 belgijski belg 7'93, 1 pengö 9'93, 100 francoskih frankov 223'60, 100 švicarskih frankov 1094'60, 100 italijanski lir 292'20, 100 holandskih goldinarjev 2291'60, 100 rumunskih lejev 35'15, 100 bolgarskih levov 41'—, 100 danskih kron 1523'—, 100 švedskih kron 1523'70, 100 norveških kron 1521'50, 100 pezet 952'50, 100 drahem 74'15, 100 čeških kron 168'25. — Tečaji veljajo od 1. do 30. junija, po njih se plačujejo tudi inozemske takse.

* * *

TRGOVINSKA POGAJANJA Z AVSTRIJO.

Dne 7. in 9. junija se zopet pričnejo, kakor čujemo, pogajanja za revizijo trgovinske pogodbe z Avstrijo. Pogajanja se bodo vršila na Dunaju. Kakor izveemo, je naša vlada načelno pristala na glavne zahteve avstrijske vlade glede olajšanja avstrijskega importa v Jugoslavijo, pa tudi glede povišanja avstrijskih carin za uvoz jugoslovanskih poljskih pridelkov.

Za stabilizacijo našega dinarja.

O seji Narodne banke, ki se je vršila v petek, smo poročali v zadnji številki našega lista. Kakor smo poročali se je v seji razpravljalo o stabilizaciji dinarja. V soboto se je seja nadaljevala in je izdal po zaključitvi seje generalni ravnatelj dr. Dragoljub Novaković novinarjem naslednjo izjavo: »Glavni upravi odbor Narodne banke je razpravljajal na svoji današnji seji o programu stabilizacije in o zakonskem načrtu o stabilizaciji dinarja ter odobril program in načrt kakor sta bila predložena. Nadaljevati se mora še delo glede vprašanja izpremembe zakona in statuta Narodne banke po programu in zakonskem načrtu o stabilizaciji. Z ozirom na to smete reči,

da je sporazum med vlado in Narodno banko glede na zakonski načrt o stabilizaciji dosežen.

Razen tega smete reči, da se s stabilizacijo ne bodo v ničemer izpremenili obstoječi odnosi in da z izvršitvijo stabilizacije se ne bodo za nobeno ceno izpremenile gospodarske razmere. Dinar bo veljal toliko kakor doslej. Uvedla se bo samo obveznost zamenske novčane Narodne banke.

Po stabilizaciji lire.

Italijanski nacionalni ekonom Alojz Federici je objavil v listu »Giornale Economico« daljšo razpravo o italijanskem gospodarskem položaju, kakršen je nastal po stabilizaciji lire. Člankar prihaja do sledečih zaključkov: 1. Mnogi kapitali, ki so prej »pobegnili«, so se povrnil v Italijo. 2. V Italijo je tudi prišel inozemski kapital. 3. Radi pomanjkanja dela se je osvobodilo mnogo kapitalov, ki so bili investirani v industriji in trgovini. Radi tega je v Italiji mnogo razpoložljivih kapitalov. Ker pa napreduje na eni strani obnova industrijske proizvodnje le polagoma in ker smatrajo na drugi strani še mnogi, da ni prišel še ugoden moment za investicije, ker je situacija še dokaj negotova, se kapitali stekajo v privatne banke in od tod v zavod »Banca d'Italia«. In res so obrestonosni tekoči računi pri tem zavodu narasli od 31. decembra 1926 do 31. decembra 1927 od 1431'1 mil. lir na 2278'6 mil. lir ter so se istočasno znižali predujmi in eskomptna posojila od 8274'4 na 5520 mil. lir. Kakor je razvidno, je v Italiji dovolj kapitalov na razpolago. Ker se privatna obrestna mera stalno niža in se je znižala že dvakrat tudi uradna eskomptna mera (od 7 na 6'50 in 6%), bodo hranitelji kmalu začeli investirati svoje kapitale zopet v industrijska podjetja. Zato je verjetno, da bo domači kapital začel kmalu konkurirati na italijanskem trgu z inozemskim, čigar cena se bo morala radi tega znižati.

V ZASČITO DOMAČE ŠUMSKE INDUSTRIJE.

Delegati udruženja domače šumske industrije so pred nekaj dnevi poselili načelnika eksploatacijskega oddelka ministrstva za šume in rude g. Žarka Miletiča, kateremu so obrazložili sistematično preganjanje domačih industrijev, s katerim nekateri brezvestni uradniki, izigravajoč predpise in naredbe, onemogočajo delo in eksploatacijo. S takim šikaniranjem, pravijo delegati, se hočejo samo zakriti nepravilnosti velikih in tujih šumskih podjetij ter tako napravili, da bo mala in nacionalna šumska industrija plačala grehe in zlorabe šumskih magnatov. Načelnik g. dr. Žarko Miletič, katerega strokovnjske sposobnosti in patriotizem so splošno znane, je takoj odredil preiskavo ter je izdal potrebne odredbe, da se delo domačih šumskih industrijev ne ovira. Predstavniki udruženja so izjavili, da so našli pri g. dr. Miletiču popolno razumevanje in odločnost, s katero hoče on pomagati in rešiti našo domačo šumsko industrijo, katero so drugi dovedli v težak in skoro nevzdržen položaj.

VIII. Ljubljanski velesejem.

IZGLEDI LETOŠNJEGA VZORČNEGA VELESEJMA OD 2.—11. JUNIJA 1928 V LJUBLJANI.

V nizu gospodarskih prireditev, ki jih prireja odbor Ljubljanskega velesejma od leta 1921 naprej, se vrši letos od 2. do 11. junija že VIII. mednarodni vzorčni velesejem. Kdor pazno zasleduje razvoj te institucije, vidi, da dosega od leta do leta vedno večji razmah. Naš velesejem, ki je sicer mednarodnega značaja in namenjen gospodarstvu cele države, pa je vendar še posebej slovenski, naš, in s ponosom lahko motrimo to gospodarsko ustanovo, ki je začela v dobi velike povojne konjunkturo, spremljevala naše pridobitne kroge zvesto v časih najhujše stagnacije in krize in jih bo gotovo dovedla v lepšo bodočnost, ugodnejši ekonomski razvoj.

Za letošnji velesejem so vse predpriprave že v polnem teku. Ker so vsi razstavniki prostori že zasedeni, se že novi razdelitvi primerno preurejujejo prostori in dovažna na sejmišče razstavno blago. V vsakem oziru se dela s polno paro, da bo uspeh letošnje prireditve tako za razstavljalce, kakor tudi za obiskovalce najboljše. Razveseljivo je dejstvo, da je dotok prijavitelj za razstavljalce jačji od lanskega leta. Vzrok temu je iskati v zelo ugodnem poteku lanskega velesejma v očigled vladajoči krizi. Ker so že vsi prostori zasedeni, mora uprava velesejma žal zamudnike odklanjati. Naj bi se trdke vendar pravočasno prijavile, dokler bi bilo še mogoče razstavne prostore razširiti. Sedaj tik pred otvoritvijo je to nemogoče. Upamo, da bo letošnji velesejem podal sliko solidne in resne industrije, obrti in trgovine, kajti doba povojnih evropskih konjunkturistov je že minila.

* * *

ŠTAJERSKA TRGOVSKA IN OBRATNA ZVEZA »HAGEBUND« V GRADCU POSETI KOLEKTIVNO LETOŠNJI VELESEJEM.

Trgovska in obrtna Zveza Hagebund v Gradcu je sporočila upravi ljubljanskega velesejma, da priredi skupni izlet svojih članov na velesejem. Prihod je predviden dne 9. junija z avtomobili, o čemur bomo vsekakor točneje poročali. Dne 10. junija se vrši ogled velesejma pod vodstvom, katerega naj bi se udeležilo tudi čim več ljubljanskih trgovcev in obrtnikov. Ta posej bo velikega pomena za navezovanje prijateljskih in trgovskih stikov z avstrijskimi gospodarskimi krogi.

* * *

AVSTRIJSKI GOSTILNICAARJI, KAVARNARJI IN HOTELIRJI OBIŠČEJO KOLEKTIVNO LETOŠNJI LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Lansko leto so obiskali slovenski gostilničarji, kavarnarji in hotelirji skupno graški velesejem, letos pa nameravajo njih kolegi iz Avstrije vrniti ta obisk. Obisk organizira Zveza gostilničarskih zadrug Štajerske v Gradcu in je po doseženih informacijah za računati na več stoglavno število posetnikov.

Posetniki bodo razdeljeni v tri skupine in bodo ločeno povalovali, vendar pa je njih skupni prihod v Ljubljano določen za torek, dne 5. junija ob 17. uri 22 min. popoldne, kjer se jih bo slavnostno sprejelo in dodelilo prenočišča. Z godbo bodo nato gostje odkorakali do hotela Union, kjer je razhod. Gostje bodo v skupinah večerjali v raznih ljubljanskih restavracijah, pri svojih kolegih. V sredo, dne 6. junija dopoldne se vrši skupni ogled Ljubljanskega velesejma, nato sledi kosilo v raznih restavracijah. Popoldne ogled Ljubljane z avtomobili, ogled raznih vinskih trgovin in kleli ter drugih zanimivosti. Zvečer poslovna slavnost na vinskem oddelku Ljubljanskega velesejma.

Avstrijski gostje se bodo deloma udeležili dvodnevne izlete v Ljubljano po železnici, deloma z avtomobilom. Druga skupina pa podaljša svoje bivanje v Sloveniji in vrh svojega blejskega in drugih prirodnih krašot Gorenjske, nakar se povrnejo čez Koroško v domovino. Tretja skupina se udeleži obiska velesejma, nakar se v četrtak odpelje v posebnih vagonih čez Karlovce

na Sušak, kjer se ukrcajo na ladjo. Na polu po našem Jadranu obiščejo otok Krk, Split, Šibenik in se vrnejo na Sušak ter odhod preko Zagreba in Maribora v domovino.

Obisk štajerskih gostov bo zelo zanimiv in upamo, da se občinstvo udeleži njih sprejema ter jim je v vsakem pogledu uslužno. Počivanje po naših krajih organizira Jugoslovanska zveza za tujski promet v Ljubljani v zvezi z velesejmsko upravo.

Obeta se nam za časa velesejma, to je od 2. do 11. junija, pestra slika domačih in inozemskih gostov.

* * *

Popust za posetnike velesejma. Minister saobračaja, gospod Milosavljevič, je odobril posetnikom Ljubljanskega velesejma, ki se vrši od 2. do 11. junija, 50% popust na železnice, mesto dosedaj dovoljenega 25-odstotnega.

* * *

Znižana vstopnina na velesejmu. Uprava Ljubljanskega velesejma je sklenila delno znižati vstopnino za obisk velesejma, ki se vrši od 2. do 11. junija. To znižanje velja zlasti za državne in privatne nameščence, delavstvo in dijaštvo. Izdajajo se namreč vstopnice za dve osebi skupno za ceno 15 dinarjev. Te vstopnice se dobe le v predprodaji pri uradu velesejma (ekonomat). Pozivamo vse stanovske organizacije, da naroče skupno za svoje člane potrebno število vstopnic.

* * *

Trgovci ne oddajajte naročila za kalerokoli si bodi blago poprej, dokler si ne ogledate VIII. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani od 2. do 11. junija. Samo tu se vam nudi popolni pregled industrijskih in obrtnih proizvodov po najnižjih cenah. Permanentna legitimacija, ki upravičuje tudi do znižane vožnje na vseh osebnih in brzovlakih, stane Din 30.—

* * *

S časom naprej. Letošnji Ljubljanski vzorčni velesejem bo v primeri s prejšnjimi prireditvami nudil še pestrejšo sliko celokupne evropske, pa deloma tudi ameriške industrije, obrti in trgovine. Organizacija je letos še bolj proširjena in so se vabilu odzvale zlasti francoske, nemške in avstrijske trdke v večjem številu kot kdaj poprej. Prav tako pa bo zastopana lepo tudi Češkoslovaška. Slovenci bomo s svojo letošnjo prireditvijo dokazali, da je Ljubljanski velesejem res največji in najpriljudnejši na Balkanu in tvori za zapadno-evropsko industrijo ključ za vrata, ki vodijo v Orient. Permanentne legitimacije se po Din 30.— dobe pri vseh trgovskih, obrtniških, kulturnih, prosvetnih in tujsko-prometnih organizacijah, kakor tudi v vseh denarnih zavodih.

* * *

Obrtna higijena silno napreduje n. pr. v Avstriji, kjer se zavedajo velike narodno-gospodarske škode, ki jo povzroči bolezen delavca. V nekaterih krajih so vpeljali za vsakega delavca »zdravniško karto«, ki je slična naši delavski knjižici in ki jo mora imeti delavec vedno pri sebi. Tudi pri nas se je zadnja leta v pogledu obrtne higijene storilo že marsikaj koristnega, a koliko več uspehov bi dosegli, ko bi se vsak posameznik dovolj zanimal za napredek higijene v obrti. — Kako važno je to vprašanje za delavca kot tudi delodajalca, kaže poseben oddelek na Stalni higijenski razstavi na velesejmu v Ljubljani.

* * *

Tuberkuloza. Kakor je v srednjem veku razsajala »črna kuga« ter morila milijone ljudi, tako divja danes »bela kuga« — jetika. Na tuberkulozi umira v Sloveniji povprečno vsak sedmi bolnik. Jetičnih ljudi pa je v Sloveniji približno 60.000. Kako si zagotovimo zmago nad to najbolj pogubno boleznijo? Vzgaajamo, utrjujmo si telo s primernimi telesnimi vajami. V naravo, na svež gorski zrak! Temu prevažnemu higijensko-socijalnemu vprašanju je Stalna higijenska razstava na velesejmu v Ljubljani posvetila posebno pažnjo.

Trgovina.

Petrolejska borba na Madžarskem. Madžarske rafinerije petroleja že nekoliko let delajo na tem, da bi povišale cene petroleja, a vlada je v interesu agrarne produkcije odpravila stalno carino, tako da se more v Madžarsko uvažati petrolej zelo poceni, kar sili madžarske rafinerije, da držijo cene precej nizko, ker se jim je sicer bali konkurence. Sedaj so madžarske rafinerije sklenile sporazum z inozemskimi petrolejskimi društvi in so izvedle povišanje cen za 5%. V kratkem času bi moralo slediti novo povišanje cen za 15%, zopet v sporazumu z inozemskimi firmami. Madžarski poljedelci in vsa industrija, ki dela z motorji na bencin, so energično protestirali proti dyganju cen in pred vsem agrarni krogi izjavljajo, da bodo morali tudi oni dvigniti cene svojih proizvodov. Madžarska vlada namerava v interesu domačega poljedelstva naslopiti proti domačim in tujim rafinerijam.

Analiza in prodaja opija. Minister notranjih zadev je izvestil občinsko sodnijo v Šlipu, da je podvzel potrebne korake, da se analiza opija izvrši v naši državi in da Narodna banka stori vse potrebno, da se pravočasno odobri kredite Irgovcem za odkup opija, tako da mali trgovci ne bodo prisiljeni prodajati opij solunskim spekulantom.

Carina.

Navodilo za izračunavanje srednjega premera za stavbni les ob uvoznem ocarinjenju. Na sproženo vprašanje, kako je treba postopali ob merjenju srednjega premera za stavbni les iz tar. št. 24. izvozne tarife, je izdal minister financ carinarnicam na podstavi člena 23. v predlogu zakona o obči carinski tarifi po zaslišanju carinskega sveta to-le pojasnilo: Za srednji premer stavbnega lesa iz tar. št. 24. izvozne tarife je smatrali premer, izmerjen na sredi dolžine lesa brez skorje z merilom za okrogli les; če pa ne bi bilo tega merila, se izračuni premer iz obsega lesa, ki se izmeri na istem mestu brez skorje ($a\pi = \text{obseg}$; $a = \text{premer}$; $\pi = 3,14$). V ta namen se mora tam, kjer se premer meri, obeliliti skorja do čistega lesa v širini 5 do 10 cm. Če je les na tem mestu nepravilen ali grčav, se izmeri nad tem mestom in pod njim ter se vzame polovica obeh vsot. Če pa se izvaža les s skorjo in lastnik ne bi pristal na to, da bi se les obelil, se mora odbiti od kubične prostornine, ki se izračuna na znani način, popisan v knjižici o kubaturi ($r^2\pi \cdot l = \text{kubična prostornina}$; $r = \text{polmer}$; $l = \text{dolžina}$; $\pi = 3,14$), odstotek za skorjo, in sicer: pri bukvi 7%, pri jelki

in boru 12%, pri smreki 8% in pri hrastu 15%, ker skorja ni les in ker se določa tudi v Irgovini kubična prostornina lesa brez skorje.

Promet.

PROMET S ŠKATLAMI Z OZNAČENO VREDNOSTJO.

Ministrstvo pošle in telegrafa je z odlokom štev. 13.493 od 17. aprila t. l. uvedlo s 1. majem 1928 pri naših poštah tudi inozemski promet s škatlami z označeno vrednostjo. V splošnem se vrši ta služba po določenih pogodbah o vrednostnih pismih in škatlah z označeno vrednostjo. V podrobnostih pa odreja ministrstvo še tole:

1. V škatlah z označeno vrednostjo se lahko pošiljajo nakiti, dragoceni predmeti, zlato, srebro (obdelano ali neobdelano), okraski, drago kamenje in kovan denar. V škatlo se sme vložiti odprti račun, ne pa pismo ali sploh pisano sporočilo. 2. V škatle z označeno vrednostjo se ne smejo vlagati: a) predmeti, ki so po svoji naravi nevarni poštnemu osebjem ali drugim pošiljalkam; b) eksplozivne in nevarne snovi in pa take, ki se hitro vnamejo; c) žive živali; d) opij, morfij, kokain in druga uspavalna sredstva; e) nemoralni predmeti; f) predmeti, katerih uvoz ali promet je prepovedan v naslovni državi ali v državi njihovega porekla. 3. Vrednost vsebine ni omejena. 4. Pristojbina za škatle z označeno vrednostjo je sestavljena iz a) ležne pristojbine: za vsakih 50 gramov po 2 Din, najmanj pa 10 Din; b) priporočnine, to je 3 Din in c) pristojbine za označeno vrednost: za vsakih 300 zlatih frankov (3600 Din) ali del tega zneska po 5 Din ne glede na to, v katero državo je naslovljena. Vse pristojbine se zaračunajo v znakah na škatli sami. 5. Škatle z označeno vrednostjo ne smejo biti težje od 1 kilograma. Tudi ne smejo biti daljše ko 30 cm in ne višje in širše ko 10 cm. 6. Nakiti in dragocenosti morajo biti vložene v močne lesene ali kovinske škatle. Stene lesenih škatel morajo biti najmanj 8 mm debele. Če tvarina, iz katere je napravljena škatla, ni primerena za to, da se napiše naslov in vrednost oziroma da se odlišejo poštni pečalniki na pošiljki sami, morata biti v to svrhu zgornja in spodnja stranica škatle prepleteni z belim papirjem. Škatle se povežejo navzkriž z močno vrstico brez vozlov. Konca vrvice je treba zapečaliti z dobrim pečatnim voskom. Uporabljati se sme samo en pečatnik in pečatni vosek ene vrste. Škatle je treba nato na vseh ostalih štirih straneh zapečaliti z istoveljnimi pečati. 7. Vrednost mora napisati sam pošiljatelj v dinarjih z latinico in z arabskimi številkami. To vrednost mora preračunati pošiljatelj ali pa sprejemna pošta v

zlate franke in ta znesek napisati na pošiljko poleg vrednosti v dinarjih. Reklacija je ista kakor pri vrednostnih pismih, t. j. 1:12. 8. Škatlam je treba priložiti carinske deklaracije, v katerih mora biti označena natančna vsebina. 9. Na gornjem levem oglu naslovne strani škatle je treba napisati zaporedno številkno sprejemne knjige, pod katero je pošiljka vpisana. 10. Škatle se predajajo na pošto brez spremnice, posluje pa se z njim kakor z vrednostnimi pismi. Karirajo se posamezno. 11. Za škatle z označeno vrednostjo ne odobravajo izmenjevalne pošte inozemskim izmenjevalnim poštom nobenih pristojbin. Fiskalne pristojbine (kolokvine itd.) in druge stroške pri uvozu plača naslovnik. Če se pa škatla iz kateregakoli vzroka vrne v inozemstvo ali pošlje za naslovnikom v inozemstvo, tedaj se obremeni s temi pristojbinami in stroški inozemske izmenjevalne pošte. 12. Škatle z označeno vrednostjo se morajo ocariniti. Zato je treba z njimi pri uvozu in izvozu tako poslovati kakor s paketi, to je po določenih poštocarinskega pravilnika oziroma po § 9 in 10 »Mednarodne paketske tarife«.

Brezžični telefon Berlin—Buenos Aires. Dne 26. t. m. so v Berlinu poskušali prenos brezžičnih telefonskih govorov na progi Berlin—Buenos Aires. Uporabljali so se kratki valovi. Poizkus je izborni uspel. V kratkem se olvori na tej progi tudi javni telefonski promet. Stroški bodo znatno manjši kakor za prekooceanski brezžični promet z dolgimi valovi. Upa se, da bodo lahko uporabljali brezžični telefon med Berlinom—Buenos Airesom obiskovalce kelmoranske razstave liska.

Pred otvoritvijo nove zračne proge Rim—Berlin. V kratkem bo pričela letalska služba na progi Rim—Benelke—Berlin. Iz Rima bodo odhajala letala ob 7. uri zjutraj, iz Berlina pa ob 6. uri. Poleti se bodo izvršili tekom enega in islega dne. Služba bo urejena tako, da se bo vzdrževala neposredna zveza tudi z drugimi progami. Tako bo v neposredni zvezi s to tudi služba na progi Gradec—Budimpešta.

Ljubljanska borza.

Tečaj 29. maja 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	22.935
Berlin 1 M.	13.5925	13.6225
Bruselj 1 belga	—	7.929
Budimpešta 1 pengő . .	—	9.9305
Curij 100 fr.	1093.50	1096.50
Dunaj 1 šiling	7.9805	8.0105
London 1 funt	277.06	277.86
Newyork 1 dolar	56.72	56.92
Pariz 100 fr.	—	223.76
Praga 100 kron	168.10	168.90
Trst 100 lir	298.60	300.60

RAZNO.

Važen poljsko-nemški dogovor. V Berlinu je bil parafiran nemško-poljski dogovor glede socialnega zavarovanja, ki izenačuje v tem pogledu državljane obeh držav.

Marseiljski velesejem. Uprava velesejma v Marseille-ju, ki se vrši letos od 17. septembra do 2. oktobra, se trudi, da bi dala tej prireditvi poleg lokalne važnosti, tudi kolonialni in mednarodni značaj. V te svrhe izdaja tudi gospodarsko-finančno glasilo »Le Sémaphore«, ki daje vse informacije o sejmu, tako glede olajšav za razslavljalce, posetnike i. dr., a poleg tega pojasni list interesentom tudi vsa druga vprašanja v trgovskih, industrijskih in pomorskih vprašanjih, v kolikor se nanašajo na Marseille. Interesenti, ki želijo informacije, odnosno iščejo ali ponujajo zastopništva, se naj obrnejo neposredno na list »Le Sémaphore«, Marseille, 19, rue Venture.

Zavarovanje poljedelcev v Bački. Oblasni odbor bačke oblasti je sklenil, da se morajo poljedelci v Bački zavarovati od vremenskih nezd, katere uničujejo setve. Vsi poljedelci morajo biti zavarovani ter morajo plačati Bački oblasti 15 Din letno za osnivanje fonda, v katerega bodo vlagali tako dolgo, dokler se ne doseže vsota 100 milj. dinarjev. V slučaju, da setve trpijo škodo, dobi zavarovanec 50% od prizadete škode po vremenskih nezdah. Oni, kateri hočejo dobiti celo škodo povrnejo, morajo plačati dvojni znesek. To rešenje oblasti odbora je našlo odobrenje pri vseh poljedelcih in bo gotovo velike važnosti.

Most med Zemunom in Beogradom. Beograjska občina je dobila ponudbo od neke velike nemške tvrdke za gradbo mostu med Zemunom in Beogradom. Most bi se začel pri Kalemegdanu in bi stal 200 milijonov dinarjev. Pri izdatkih te zgradbe bi participirali tako država, kakor tudi občina. Država bi prevzela stroške za postavljanje železnih konstrukcij, a občina stroške pri postavljanju tramvajskega prometa na tem mostu.

Borza dela v Mariboru. Od 20. do 26. maja t. l. je pri tej borzi iskalo dela 101 moški in 133 žensk, 116 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 31 moških in 32 žensk, odpotovalo jih je 41, odpadlo pa 130; od 1. januarja do 26. maja pa je dela iskalo 3272 oseb, 1560 službenih mest je bilo prostih, 961 oseb je dobilo delo, 1539 jih je odpotovalo, 1630 pa odpadlo.

Pri Borzi dela v Mariboru dobi delo: 6 hlapcev, 3 viničarji, 2 malarja, 2 krojača, 1 čevljar, 4 soboslikarji, 3 pleškarji, 2 slaščičarja, 2 zidarja, 1 plačilni natakar, 1 klepar, 4 lakirniki, 4 livarji,

Ivan Hribar:

78

Moji spomini.

Vse povedano je storilo, da sem imel po vsej Sloveniji mnogo somišljenikov in prijateljev, ki so se me veselili in me z odprtimi rokami sprejemali, kadarkoli sem med nje prišel. S posebnim zadovoljstvom se spominjam, kolikokrat so se meni za voljo zbirale slovenske družbe v Trstu, v Celovcu, v Celju, na Plutjem, v Gorici in kako živahna je bila ob takih prilikah izmenjava misli. Mogel sem pa od takih sestankov nesti s sabo tudi srce povzdigujoče prepričanje, kako naši bratje ob mejah z vsako svojo srčno žilico vise na beli Ljubljani kot na svojem duševnem središču. In če se je zgodilo, da se je ljubljansko novinarstvo — neumevajoč njihovega težavnega položaja — obnašalo kedaž do njih neprijazno ali celo žaljivo, sem bil zopet jaz, pri katerem so se v zaupanja polnih pismih pritoževali in odpomoči prosili.

Z mirno vestjo lahko rečem, da zunaj Kranjske — ako izvzamem dr. Mahniča, s katerim pa nisva bila lično znana — med odličnimi možmi tudi zunaj svoje politične stranke nisem imel sovražnika. Zato so izvenkranjski listi prinašali o mojem javnem delovanju nepristranska poročila. Toda, nekemu, ki je dobro vedel, koliko sem nekdaj storil za probujo Koroške in kako so me čislali takratni nje politični voditelji, žilica ni dala miru, da ne bi bil v celovškem »Miru«, potem ko je izpremenil barvo in se je zapisal Sušteršičevcem, pokazal, da surovost na svetu izumreti ne more. Tem bolj obsodbe vredno je to, ker za napad name ni bilo prav nobenega povoda in ker ga je izvršil človek, ki sem ga bil v njegovih mladih letih s prizanesljivostjo sonarodnjaka rešil posledic kriminalnega dejanja. Ves pamflet je sicer brez nog in glave. — Galimatijas v najpopolnejšem smislu be-

Zupan dr. Jan Podlipný.

(K podpisu v 61. številki z dne 24. t. m.)

sede. Vendar ga priobčujem, da se vidi vsa nizkotnost njega zagrešitelja in dobi pojem, kakšna je bila odgoja dr. Sušteršičeve politične šole. Takole se pa napad v »Miru« glasi:

»Ljubljanskemu Ivanu v spomin.

(Poslal koroški narodnjak.)

Zupan ti ljubljanski, vitez vseslovanski, mrzlih duš gospod! Slušaj, kaj o slavi tvoji in naravi čuje se povsod:

Mohamed si gmanjski, jezik tvoj je kranski; tvoj poklic: Agent. Ljudstvu banke dati, v bankah ga poznati, vedno si kontent.

Z Ljubljance Ljubljano bodi to priznalo — si napravil ti.

Mirno se pa vpraša: »Li slovenska kaša v mestu zdaj zori?«

Ni li kmet še tisti, ki Vam brez zavisti živež v mesto da? Ti pa kot poslanec misliš: »Kmet zaspanec naj se nam poda.«

Znaš zelene mize, ne pa kmetov krize, ne njih bol in žal. Nisi na Dunaju v ministerskem gaju, »roko v tace djal?«

Taco, ki nas tepe, prazni naše žepe, v času si častil, ko slovenski narod, v skrbi za svoj zarod, slaven boj je bil.

Si postave lepe, te značaj tvoj tepe, grize tvoj poraz.

Ptič si, ki prepeva, s petja pa odmeva: »Narod, ta sem jaz!«

Hlepen časti, slave to je znak narave, ki je tvoja last. Narod tvoj so tvoji liberalni roji, ljudstvo naj gre v past.

Slab si ti računar slabši ko Podjunar, ki preprosti je kmet. Ti poznaš Ljubljano, »Peterburge« in slano, jaz poznam pa svet.

Bodi le prepričan, narod naveličan liberalnih fraz, bode te »Heilpanec!« — naj kar hoče stane — vrgel ven na mraz.

Tam boš ti odpiral oči in se oziral, kje kumpan je tvoj, ki s teboj razdiral je in tud' umiral, bode — Hofrat Ploj.«

(Dalje prihodnj.)

1 tapelnik, več vajencev (pekovske, ključavničarske, čevljarke, mizarke in kollarske obrli) kakor tudi 8 kmečkih dekel, 1 boljša gospodinja, 7 kuharic, 9 služkinj, 3 hotelske kuharice, 3 šeparice gornjih delov čevljev, 2 plačilni natakarici, 2 podnatakarici, 1 servirarica, 1 prodajalka v trafiko s kavcijo, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, 2 kuharici v graščino, 20 šivilj za perilo.

Stalno službo dobi mlinar (tobrtovodja) popolnoma izvežban v svoji obrli. Reflektanti naj se javijo pri Borzi dela v Mariboru.

Gibanje na delovnem trgu. Po poročilu javne borze dela v Ljubljani so pri tej borzi v tednu od 20. do 26. maja iskali dela: 1 absolvent kmetijske šole, 3 manipulant za lesno stroko, 2 gozdna čuvaja, 4 gozdni delavci, 1 ekonom, 1 rudarski uradnik, 24 rudarjev, 1 vrtnar, 1 pečar, 2 kamnoseka, 2 železoslugarja, 3 zlatarji, 14 kovačev, 8 stavbenih ključavničarjev, 8 kleparjev, 3 železolivarji, 1 železobrusač, 1 žebjar, 26 strojnih ključavničarjev, 1 puškar, 1 urar, 2 strojna risarja, 4 elektromonterji, 1 bandažist, 39 mizarjev, 8 kolarjev, 4 sodarji, 1 slugar, 1 plefar, 16 žagarjev, 1 usnar, 3 strojarji, 9 sedlarjev in jermenarjev, 2 kalcia, 1 predilec, 3 lapelniki, 13 krojačev, 39 čevljarjev, 2 knjigoveza, 3 mesarji, 4 mlinarji, 35 pekov, 1 natakar, 2 ločilca, 1 kuhar, 2 inženjerja kemije, 1 laborant, 2 polirja, 49 zidarjev, 20 pleskarjev, soboslikarjev, 1 dimnikar, 23 tesarjev, 1 fiskarski strojnik, 15 strojnikov, kurjačev, 10 pisarniških slug, 27 trgovskih pomočnikov, 8 knjigovodij, 2 fakturista, 1 absolvent trgovske višje akademije, 1 korespondent, 1 kontorist, 1 polnik, 2 trgovska skladiščnika, 33 zasebnih uradnikov, 2 pisarniška praktikanta, 1 gledališki igralec, 1 desinfektor, 1 bolniški strežnik, 66 hlapcev, 8 tovarniških delavcev, 100 navadnih delavcev, 8 vajencev. Delo je pa bilo v istem času ponujeno: 1 delavcu za izdelovanje opeke, 2 pečarjema, 11 rudarjem, 1 vrtnarju, 1 oblikovalcu, 1 kino-opekařerju, 1 kleparju, 2 kovinoslugarjema, 4 livarjem, 1 elektromonterju, 1 kovaču mojstru, 1 inštalaterju-ključavničarju, 1 lesoslugarju, 3 mizarjem, 1 tapelniku, starejšemu kol družabniku, 1 čevljarju-mojstru s svojo obrtjo, 2 krojačema za veliko in malo delo, 1 delavcu za kuhanje malin, 24 zidarjem, 1 tesarju, 8 pleskarjem in soboslikarjem, 5 hlapcem, 9 sobarjem za dijaški dom, 19 vajencem.

Na tečaj s podmornikom. Stolnik Wilkins in poročnik Eleison, ki sta preletela severni tečaj pred približno enim mesecem, sta dospela v Trondhjem na Norveškem. Wilkins je izjavil, da po temeljitnem raziskovanju severnega tečaja in njegovega doslej še nepreiskanega okoliša bo težavno odkriti kak nov svet v območju severnega tečaja. Treba se bo torej odleži lotili proučevanja oceanografije in se odpraviti od Spitzbergov do Alaske v Severni Ameriki s podmornikom. Wilkins je prepričan, da so možne vožnje v podmornikih pod morjem na severnem tečaju.

Marconijevi novi načrti.

Marconi, slavní izumitelj in oče brezžičnega brzojava, se bavi že nekaj časa z rešitvijo za bodočnost zelo pomembnega vprašanja. Tehnični sen, ki zaposluje že leta in leta na stotine izumiteljev, naj bi se uresničil s poskusi, ki jih pravkar vrši znameniti italijanski fizik. Gre pri tem za brezžični prenos energije. Oni Hertzovi valovi etra, ki zamorejo v brezžičnem brzojavljenju in govorjenju pošiljati zvočna in svetlobna znamenja, naj bi omogočili sedaj še prenos sile.

Tehniki, inženirji in izumitelji so napravili v zadnjem času vse polno predlogov, kako bi se dala sila brezžično poslati na poljubno daljave. Mnogi teh načrtov so se pričali o bistroumnosti, toda nobeden se ni izkazal v praktičnem oziru. Dokler ni lepega dne presenetil svet Anglež Grindell Matthews z novico, da je odkril tajno. Seveda je predstavljal od njega izumljeni aparat le dozdevno rešitev senčne strani tega vprašanja: prenos uničujoče, vse pokončujoče sile: vražjih žarkov. Napoved Grindella Matthews, da zamore s pomočjo svojega aparata po brezžični poti daleč naokoli uničiti vsa živa bitja, ustaviti vsakovrstne stroje, pogrnati v zrak trdnjave in poslopja, izpremeniti cela mesta v ruševine, je vzbudila tostran in onstran oceana veliko zanimanje. Grindell Matthews je zaslovel kar čez noč. Anglija in Francija, pozneje tudi Amerika, so tekmovali, da si pribore tajnost vražjih žarkov. Toda tajnost je ostala i nadalje v temi, ker se je Anglež branil pokazati zboru strokovnjakov svoj znameniti aparat. Ko pa le ni mogel več izbegavati in ko bi bil moral razkazati svoje vražje žarke znanstveno naobraženemu občinstvu, je prišlo do nepričakovane preobrata. Tako slovití brezžični smrtni žarki niso mogli usmrtiti niti miške. Po tej polomiji je Grindell Mathews popolnoma izginil iz javnosti.

Marconijevi poskusi so pa povsem drugačni. Delavna energija naj se prenese na velike distance. Sila, ki jo dobivamo iz premogovnikov v obliki premoga, iz velikih slapov kot elektriko, naj se torej na perutih nevidnih valov etra prenese do onega mesta, kjer naj se izpremeni v koristno delo, kakor se pošiljajo Morsejeva znamenja po brezžičnem brzojavu in kakor se pošiljajo zvoki violinskega koncerta po radiju. V trenutku bi prenehala vezanost velikih tovarn na kraj naravnih sil, ki jih oskrbujejo z energijo.

Pomen tega znamenitega izuma lahko doumemo prav iz onega posameznega slučaja, s katerim se bavi veliki izumitelj. Ako smemo verjeti ameriškim vestem, namerava poskusiti Marconi od njega izumljeno načelo brezžičnega prenosa sile najprej s prenosom ogromnih količin energije niagarskega slapa čez ocean. Nepregledno vodovje, ki pada iz izdatne

višine v globino, predstavlja fantastično silo. Ako bi jo mogli popolnoma izkoristiti, bi napravil niagarski slap delo, cenjeno na šestnajst milijonov konjskih sil. Električne naprave, katere napaja danes ta gigantski ameriški slap, dajejo približno poldrugi milijon konjskih sil, in še ta sila se izrablja le v razmeroma omejenem krogu v bližini slapa. Ko bo kdaj odkrit praktični način brezžičnega prenosa sile, se bo dala izrabiti skoraj neizčrpna energija padajočega niagarskega vodovja na vsaki poljubni točki na svetu in dala se bo poslati živa sila ameriškega vodopada, kar pravkar namerava doseči Marconi, čez ocean v Evropo. Radi uspehov v moderni in najmodernejši tehniki smo se že odvadili čuditi se, toda čuta občudovanja in obenem zavesti lastne moči se pa le ne bomo mogli ubraniti, ko bodo začela recimo strojna kolesa, pokorna brezžičnemu povleju električne sile ameriškega vodopada, ropotati po naših tovarnah.

TRŽNA POROČILA.

MARIBORSKI TRG DNE 26. MAJA 1928.

Ta trg je bil izredno dobro založen in obiskan. Slaninariji so pripeljali 30 svinjino in kmetlje 5 s krompirjem in zelenjavo naloženih voz v mesto. Slaninariji so prodajali meso in slanino po običajni ceni, tudi domači mesarji niso spremenili svojih cen, pač pa so prodajali kozličke po 75 do 110 Din komad, meso pa po 20 do 25 Din za kg.

Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 1200 komadov. Cene so precej padle; lako se je dobilo piščance za 10 do 20 Din, race pa po 30 do 80 dinarjev za komad, domači zajci so se prodajali po 10 do 25 Din, kozlički (50 kom.) po 50 do 110 Din, kanarčki 100 do 200, domači golobje 25 Din komad.

Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice, sadike. Cene so bile, krompirju 5 do 7 Din za mernik (7 in pol kg) ali pa 1 do 1'25 Din za kg, letošnjemu 8 Din, radič 12, čebula 5, česen 10 do 14, špargelj 20, grah v stročju 10, hren 8, kisló zelje 3 do 4, kislá repa 2, maslo 36 do 65, sir 25 do 85, mleko 2'50 do 3 liter, smelana 10 do 14, oljčno olje 20 do 26, bučno olje 18 do 22, jajca 0'75 do 1'25 komad. Sadje: posušene slive 12, češnje 16 do 26 Din kg, pomaranče 1 do 4, limone 0'75 do 1 Din komad. Cvetlice, kakor do sedaj, 3 do 25 Din, z lonci vred 15 do 75 Din komad. Sadik in cepljenih vinskih trt ni bilo več na trgu.

Lončena in lesena roba 1 do 100 Din, brezove mekle 2 do 5, lesene grablje 6 do 8, cepci in držala za kose 10 do 12 dinarjev komad. V tej sezoni ljudje zelo radi kupujejo vile, grablje, cepce in držala za kose.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 24. t. m. in v soboto 27. t. m. so kmetlje pripeljali 26 voz sena in 13 voz slame na trg. Cene so bile senu 80 do 150 Din, slami pa 40 do 55 Din za 100 kg, slami tudi 1'75 do 2 Din za snop.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (25. t. m.). Tendence na dunajskem tržišču ne kaže nikakih sprememb. Promet je reduciran na minimum, ker se konsum vzdržuje vsakih nabav. Tudi za novo pšenico ni zanimanja. Jugoslovenska pšenica Tisa še nudi po 1'88 Kč ex šlep Dunaj. V turščici je razpoloženje postalo zopet mirnejše. Uradno notirajo: pšenica: domača 42'5—43'5, madžarska Tisa 47'25 do 47'75; rž: marchfeldska 41'75—42'25; turščica: 37—37'5; oves: domači 38'25 do 38'5.

* * *

POVIŠANJE CENE ŽELEZU IN BAKRU, A ZNIZANJE CENE ALUMINIJU.

Zvišanje nemških izvoznih cen železu traja dalje, tako da so cene že dosegle 5'12 funtov šterlingov fob.

Prejšnji teden je mednarodni kartel bakra povišal cene za evropski kontinent od 14'50 na 14'625, a v soboto je povišal cene na 14'75 in to zaradi nazadovanja svetovne produkcije v mesecu marcu za 5000 ton in zaradi zmanjšanja ameriških zalog.

Kakor poročajo iz Londona, se računa, da se bo kmalu znižala cena aluminiju za 10 funtov šterlingov pri toni (sedanja cena 109 funtov).

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje v Ljubljani sprejema do 8. junija t. l. ponudbe glede dobave žičnikov, pločevine, cina, lesno-cementne mase, ovojne papirja in gradbenega lesa ter glede oddaje knjig v tiskanje. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem odelenju.) Direkcija državnega rudnika v Kakmju sprejema do 5. junija t. l. ponudbe glede dobave pocinkane pločevine. Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 13. junija t. l. ponudbe glede dobave agregat-stroja. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. junija t. l. pri Glavnem Sanitetskem Slagališču v Zemunu glede dobave 2000 komadov aluminijastih škatelj. Dne 9. junija t. l. pri Direkciji drž. železnic v Sarajevu glede dobave gramoza. Dne 12. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 8000 komadov hrastovih pragov. — Dne 15. junija t. l. pri ministristvu vojske in mornarice, odelenje za mornarico v Zemunu glede dobave jeklenih vrvi.

Dobave. Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje v Ljubljani, sprejema do 5. junija t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg kafranovega olja in 150.000 komadov mecesnovih klinec. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem odelenju.) Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 5. junija t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg olja za osovine. Dne 2. junija t. l. se bo vršila pri Intendanturi komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 2650 kg svinjske masti.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Pristal in pravi **Kavčičev** in pravi

FLORIAN

Rastlinski želodčni liker

znan in preizkušen kot zanesljiva domača zdravilo za nad 20 let, izdeluje in dobavlja

EDINOLE

Rastlinska destilacija FLORIAN (izdelovalec Edmund Kavčič) družba z o. z. v Ljubljani

Osposovotna cesta št. 12 (Količe)

Vsega pristna steklenica je opremljena z originalnim podpisom! Za pristnost jamči:

Edmund Kavčič

Vsega se ponareči, ki se prodajajo namesto pristnega Kavčičevega „Floriana“!

Trajno in koristno, primerno darilo so

šivalni stroji in kolesa

znane „Gritzer“ in „Adler“ v razni opremljeni. — Edno le pri

Josip Petelincu Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

VELETRGOVINA kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN LJUBLJANA

Zatoka sveže pržene kave, mletih zrn in rudniške vode.

Točna in solidna pošta! Zahtevajte ceniki!

TRG.-IND. D. D.

TISKARNA MERKUR Ljubljana

Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.

Lastna **KNJIGOVEZNICA**

Telefon 2552

VELETRGOVINA

A. ŠARABON v Ljubljani

priporoča **špecerijsko blago**

raznoversno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznoversno **RUDNINSKO VODO**

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago!